

[Erik Østergaard]

skitseret også i det foreliggende lovforslag, skal udvides til ved ejendomshandler at omfatte alle brug. Jeg finder stadig væk denne bestemmelse ganske urimelig og upraktisk, et irritationsmoment og et alvorligt indgreb i den private ejendomsret, som aldeles ikke hører hjemme i et lovforslag.

Jeg er tilfreds med, at man har forbedret finansieringsmulighederne, som det er skitseret i lovforslaget, således at alle ejendomme ved sammenlægning op til 45 ha får mulighed for lån gennem staten i den udstrækning, som det må skønnes at være forsvarligt. Jeg kan helt gå ind for de tanker, som af andre er fremsat i denne forbindelse: at både egenkapital og kvalifikationer vil blive taget i betragtning, således at disse penge bliver sikkert og vel anbragt.

Det har jo sin store betydning, at disse jordlove ikke får for snævre grænser; de skal jo danne basis for hele det samlede landbrugs fremtidige udvikling. Der er vel ingen af os, der her i dag er så kloge og kan se så langt ind i fremtiden, at vi nøjagtigt ved, hvordan ejendomsstørrelserne skal være; de bestemte grænser, som vi ser skitseret i de foreliggende lovforslag, er jo kun forsøg på at gøre det rigtige. Lad os håbe, at disse love kan sikre en heldig udvikling.

Niels Westerby: Som de øvrige ordførere vil jeg fatte mig i korthed, fordi vi har haft en førstebehandling af de samme lovforslag i april måned, og henviser til de bemærkninger, som jeg på liberalt centrums vegne gjorde dengang. Men der er en række centrale ting i det, der er blevet drøftet i dag, som jeg gerne vil sige lidt om.

Den ene er spørgsmålet om brugsstørrelsen. Landbrugsministeren foreslår, at der skal være fri sammenlægningsret op til 45 ha, og at der efter dispensation kan gives fri sammenlægningsret op til 75 ha, hvis ikke der er behov for tillægsjord. Vi føler os i liberalt centrum ikke overbevist om rigtigheden af disse grænser. Det er meget vig-

tigt i et moderne samfund, at der er så frie tilpasningsmuligheder som overhovedet muligt. Der er ingen, der beskæftiger sig med virksomhedernes størrelse inden for industrien eller inden for handelen — det være sig engros- eller detailhandel — og det er også i høj grad et spørgsmål, om det er rigtigt at have disse bånd på landbrugsudviklingen.

Vi tror, at man alt for meget hæfter sin opmærksomhed ved selve hektarantallet. Hvorfor kun hæfte sig ved det? Det er jo ikke det afgørende for, om et landbrug er stort eller lille; det afgørende for, om et landbrug er stort eller lille, er i lige så høj grad, hvor meget kapital der er investeret i dette landbrug. Man kan i høj grad forestille sig, at et landbrug med et lille jordtilliggende og med en stor investeret kapital — altså et landbrug, der er stærkt specialiseret, mekaniseret og rationaliseret — må kaldes et stort landbrug, mens man omvendt kan tænke sig, at et landbrug med et stort jordtilliggende, men med meget ringe kapitalinvestering og med en ekstensiv drift, må kaldes et lille landbrug. Vi tror ikke på, at det er rigtigt i en tilpasningstid at lave bånd for landbrugs udvikling. Vi ved jo alle, at der ikke er unge landmænd til at overtage de brug, der er. Vi ved alle, at for hver årgang er det oftest sådan, at der kun er en tredjedel af de unge, der skal til til at overtage de bestående brug. Derfor vil der i fremtidens Danmark blive meget færre brug, end tilfældet er i øjeblikket — alene af den grund.

Men for at ordne et landbrug, som har den fornødne effektivitet og produktivitet, vil det også være nødvendigt, at de enkelte landmænd får lov til at tilpasse sig udviklingen. Jeg tror, man skal være meget forsigtig med i det høje ting at gøre sig til dommer over, hvad den rigtige brugsstørrelse er. Jeg ved godt, at en hvilken som helst ordfører eller et hvilket som helst medlem af det høje ting vil indrømme, at han eller hun ikke er i stand til at vurdere, hvor stort et landbrug bør være; det kan